

Leven en werk van Jacob Antoon Kerchof

Pieter Donche

Jacob Antoon Kerchof werd geboren te Brugge op 26 en gedoopt in de Onze-Lieve-Vrouwekerk, 1ste portie op 27 april 1625 (zijn dooppeter was Jacob Bultynck, zijn doopmeter Cornelia Godefroot). Hij was een zoon van Guillelmus (Willem) Kerchof, overleden op 16 augustus 1628 en begraven te Brugge, St.-Gillis en van Magdalena Bultynck (dochter van Adriaan en Ester de Doppere), overleden op 10 februari 1639 en begraven te Brugge bij de Dominicanen. Zijn ouders waren gehuwd te Brugge St.-Anna en St.-Kruis op 25 april 1624. Hij overleed te Brugge op 5 april 1685.¹

Familiwapen Kerchof

Een stukje familiegeschiedenis

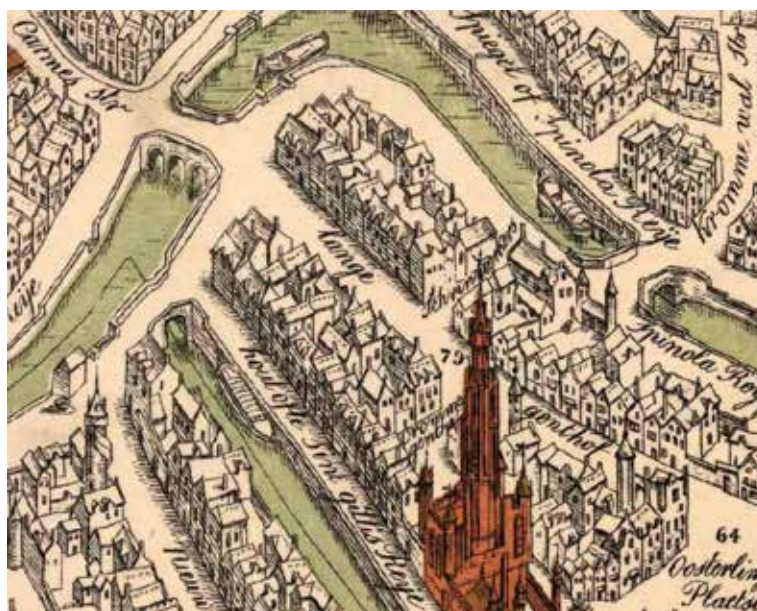
Jacob Antoon Kerchof stamde uit een geslacht van Brugse bakkers. Vader Guillelmus had een bakkerij gestart op de Gouden-Handrei (op de prent hieronder nog *Hout- of St.-Gillisrei* genoemd) aan de Carmersbrug (op de prent linksboven) in het huis genaamd *het Schomynckel*. Hij had daartoe op 24 december 1625 in de bakkerij aan de Carmersbrug enerzijds zijn moeder (als weduwe-erfgename van de helft van haar echtgenoots nalatenschap) en anderzijds vijf van zijn tien broers en zussen (elk erfgenaam van één elfde van de helft van hun vaders nalatenschap) uitgekocht. Daarmee zou hij de bakkerstraditie van zijn voorouders verder zetten.

Grootvader Antoon (+1625) had zijn bakkerij gehad in het Genthof in het huis *Den Steeghere*. Tussen 1585 en 1621 was hij vinder en deken van het Brugse bakkersambacht geweest. Andere familieleden waren het voor hem al geweest sinds 1544.

In 1620 had hij aan het eind van het Genthof aan de Carmersbrug ook het huis *het Schomynckel* gekocht, allicht met het oog op opvolging door zijn zoon Guillelmus.

Overgrootvader Ghijsbrecht (+1568) had zijn bakkerij gehad op de Garenmarkt in het huis *De Gemeene Steenpit*. Al in 1542-45 werd hij *Ghyselbrecht Kerchof de backere* genoemd. In 1551 had hij van Antoon Carette, allicht de vader van zijn tweede echtgenote Maria Carette, diens bakkerij overgekocht: de *Gemeene Steenpit*. Dit huis was al in 1428 in bezit geweest van een bakker.

Maar lang zou vader Guillelmus zijn bakkersbedrijf niet kunnen uitbaten want hij overleed al op 16 augustus 1628, amper drie jaar na zijn uitkoop van

Detail uit de plattegrond van Brugge van 1562 met diagonaal het (Lange) Genthof, uitkomend aan de Carmersbrug. De bakkerij was het linkse hoekhuis bij de brug (het noorden is linksonder).

LINKERPAGINA

Kerchof brengt in het Livre seconde de la généalogie de la famille Kerchof et Bultynck zijn familie in kaart: hier Adriaan Bultynck en Ester de Doppere.

¹ Voor alle bronvermeldingen betreffende zijn biografie verwijzen we naar onze bijdragen P. DONCHE, 'De Brugse genealoog Jacob Antoon Kerchof (1625-1685) en zijn familie, (deel 1): biografie' en '(deel 2): genealogie', in: *Vlaamse Stam*, 50 (2014), p. 27-40 en 229-265. In deze bijdrage geven we enkel bronvermeldingen voor nieuwe, nog niet eerder gepubliceerde gegevens.

zijn moeder-weduwe en broers en zusters. Zijn weduwe Magdalena Bultynck overleefde haar echtgenoot daarna ook niet zo heel lang: zij overleed tien jaar later op 10 februari 1639.

Hun drie kinderen Jacob Antoon (°1625), Maria (°1626) en Guillaume (°1628) waren dan respectievelijk net geen 14 jaar, 12 en 10 jaar oud. De wezen werden daarna zeer waarschijnlijk verder opgevoed in het gezin van hun oom Jacob Kerchhof. Deze had uit een eerste huwelijk met Maria de Laey een dochter Barbara (° 1624, + 1655) en nog drie dochters Joanna (° 1628, + 1669), Catharina (° 1630, + na 1693) en Jacoba (° 1632, + voor 1664) uit een tweede huwelijk met Barbara Canneel.

Maar hun oom en voogd Jacob Kerchhof overleed echter zelf nauwelijks twee maand later op 29 april 1639. Zijn tweede echtgenote Barbara Canneel († 30 januari 1669, Brugge St.-Gillis) had nu de zorg over haar stiefdochter, drie eigen dochters en de drie weeskinderen van haar overleden schoonbroer en schoonzus, die samen verder opgroeiden.

Van fortcommandant tot kapelaan

Jacob Antoon groeide dus op te Brugge. Hij koos aanvankelijk voor een militaire loopbaan. Of hij de *Jo^r Jacques Kerchhof, f^s jo^r Guillaume* is die in 1649 (hij is dan 24) *vyf pattecons* betaalde als lidgeld van de Gentse gilde Sint-Antonius van kolveniers, haakbusschieters en kanonniers is niet absoluut zeker, maar evenmin zeker uit te sluiten, aangezien deze gilde ook niet-Gentenaars onder haar leden telde.

Hij was in 1651 in dienst van koning Philips IV van Spanje als *alferis* (vaandeldrager) in een regiment Waalse infanteristen, vervolgens *alferis-coronel* (vaandeldrager-kolonel) en in 1652 kapitein-commandant van het fort *de Ruyte*. Dit fort was gelegen op de rivier de Aa, bij Watten tussen Sint-Omaars (Saint-Omer, N.-Fr.) en Grevelingen (Gravelines, N.-Fr. kust).

In het tegenwoordige gehucht *le Ruth* (1,5 km. ten noorden van het centrum van het stadje Watten) werd in 1644 door de Spanjaarden een fort gebouwd op een heuvel aan de rechteroever van de Aa. Deze heuvel, waarop ook een abdij stond, was een strategische plaats: aan een brug over de Aa en nabij de samenvloeiing van het Colmekanaal met de Aa, die de grens vormde tussen Vlaanderen en Artesië. Tijdens de voortdurende militaire conflicten tussen Frankrijk en Spanje in de eerste helft van de 17de eeuw wisselde de plaats regelmatig van overheerser. Maar in de periode 1650 tot 1657 was het fort inderdaad in handen van de Spanjaarden.

Toen hij nog commandant van het fort *de Ruyte* was, dus rond zijn 28ste, heeft hij zijn portret laten schilderen. Maar waar dit portret, voor zover het nog bestaat, zich bevindt, is niet bekend. We kennen het enkel door wat hij erover schrijft in zijn testament op 4 augustus 1684: hij vroeg het te bezorgen in Brussel aan de weduwe van zijn neef Martinus Kerchhof (zoon van zijn broer meester Willem) zodat het kon geschonken worden aan diens *eenich soonken François Kerchhof*.

Lang duurde zijn militaire carrière niet. Hij ruilde zijn militaire loopbaan in voor een kerkelijke loopbaan. Wellicht in de loop van 1654 verliet hij het leger en werd hij seculier priester. Hij werd gewijd op 27 maart 1655.

Op 17 juni 1658 trad hij toe tot de Brugse rederijkerskamer van de Heilige Geest en verbond in zijn doodschuld een bedrag van 24 schellingen en 6 schellingen voor wie ter offerande zou komen. Kort daarna, in 1659, veranderde hij het in negen guldens.²

Mogelijk is hij ook de *heer Jacob van den Kerckhove* die in 1663 verbonden

2 BRUGGE, Stadsarchief, Oud archief, 389/6: doodschuldregister, f. 59v: *Den eerw(aarde) heere Jacob Antoon Kerchhof jont myts desen tsijnen incom(m)en inde gulde des He(iligen) Geests voor sijnen dootschult vande eerste en(de) ghereetsten goederen tsijnen sterfhuijs bevonden de so(m)me van vierenwintich schellin(gen) en(de) ses schellin(gen) voor de gone die over sijne siele sullen co(m)men offeren. 't Oorconden XVIJ junij 1658. [getekend] Jacq. Ant. Kerchhof 1658; f. 60v: negen guldens.*

werd aan een kapel in de Brugse Onze-Lieve-Vrouwekerk, gewijd aan het altaar van de H. Maagd en waar hij als priester erediensden celebreerde.

In 1669 bekwam hij een prebende (inkomsten voor levensonderhoud) als kanunnik van het kapittel van de abdij van Mesen. Kort daarop (1670 volgens P. Le Doulx) werd hij kapelaan van de collegiale Onze-Lieve-Vrouwekerk te Brugge. Hij bleef het tot aan zijn dood op 3 april 1685. Hij werd begraven in het graf van zijn ouders.

Genealoog

Hij had blijkbaar al vroeg in zijn leven een belangstelling voor genealogie en heraldiek opgevat. Toen hij nog in het fort de Ruyte gestationeerd was, stelde hij al een handschrift samen, zijnde een wapenboek en heraldisch traktaat: *Recueil du Blason, ou l'estre et portage des armes, divisé en deux livres, contenant l'origine, propriété, formes et façons d'icelles, ensemble comme on les acquiert et perd pour cognoistre et apprendre à les Blasonner, avec plusieurs autres choses y appartenantes, fort prouffitable à tous Peintres, Tailleurs en bosse, Tapissiers, Orphevres, etc., recueilly par J.A. Kerckhof*, in-fol.

In 1654 begon hij een ander handschrift: *Vergaderijnghe van Begravijnghe van Edelmans met 4 ofte 8 quartieren door J.A. Kerchof 1654*. De eerste inschrijving betreft de kwartieren van iemand overleden op 1 januari 1654. In zijn sluitrede schrijft hij dat toen hij ermee begon hij nog was *in dienste van sijne Co(ninklijke) Ma(jesteit)*, dus nog in militaire dienst. Gedurende 20 jaar vulde hij, naarmate er nieuwe grafmonumenten met wapenschilden in Brugse kerken werden opgericht regelmatig zijn handschrift aan. Zijn laatste aantekening betreft iemand overleden in 30 oktober 1673. Hij sloot het na 20 jaar af, maar *niet met intentie van dit werck te staecken ... maer om met het nieuwcommende jaer dit werck met een ander dierghelijcke boecxken te ernemen*.

Nog vele andere handschriften zouden, gespreid over drie decennia, door hem aangelegd worden. In de inleidingen of slotwoorden wijdt hij vaak uit over zijn motieven: hij deed het *alleene tot mijn tijtpasserijnghe en(de) curieusheit en tot lof van(de) overleden* of tot voorbeeld voor zijn en haar nageslacht. Maar ook meent hij dat zijn arbeid kan dienen de *curieuse liefhebbers van waepen en soot tot maken van genealogien, als tot het vijnden van sommige quartieren en(de) ander menichvuldighe occasien*. Zijn tijdverdrijf noemde hij dus ook dienstig voor zijn collega's genealogen en andere geïnteresseerden. Op zijn titelbladen of voorwoorden herhaalt hij ook vaak zijn biografische gegevens.

In 1669, kort voor hij kapelaan van de Brugse Onze-Lieve-Vrouwekerk werd, kopieerde hij een register dat hij had gevonden in de kamer van de kerkmeesters en waarin de verkoop van zerken, *siegen ende cappellen* en de fundaties genoteerd stonden: *Graf-tonneel, dat is Aenwysinghe van alle de sercken liggende inde collegiale kercke van Onse Lieve Vrouwe in Brugghe bij een vergadert door I.A. Kerckhof*. Het grootste deel van dit handschrift betreft grafschriften. De fundaties had hij erbij genomen *om te voldoen aen het instant versoeck van diversche liefhebbers*. Achteraan zijn ook grafschriften uit de St.-Donaaskerk en enkele uit de St.-Salvatorskerk opgenomen.

In 1670 begon hij met de samenstelling van een handschrift met lijsten van het Brugse stadsbestuur (de burgemeesters, schepenen, raden, *tresoriers* (schatbewaarders) en hoofdmannen van de zestendelen (de zes stadswijken)), dat hij doorspekte met lokaalhistorische gegevens. Hij was wel lang niet de eerste die een werk met dergelijke lijsten had samengesteld. In de inleiding meldde hij dat hij bij 13 andere *liefhebbers de boecken* (handschriften) *ofte 't ghone sij van dese materie waeren hebbende* had opgehaald. Hij wilde een kopie maken naar deze die volgens hem met de minste fouten besmet waren, maar wanneer hij tegenstrijdigheden ontmoette vond hij het *gheradich* deze te volgen die het meest met elkaar overeenstemden.

Hij beschikte ongetwijfeld ook over een uitgebreide bibliotheek van gedrukte werken over geschiedenis die hem in zijn opzoekingen van dienst

Kerchhof liet zijn driedelig handschrift met lijsten van de Brugse schepenbank voorafgaan door een fraai frontispies.

BRUGGE, Openbare Bibliotheek, ms. 444

Voorstelling door Jacob Antoon Kerchhof van zijn voorouderlijke kwartieren in zijn handschrift *Vergaderijnghe van Begravijnghe van Edelmans* met 4 ofte 8 kwartieren, verso zijde van het titelblad, 1654 (het kwartier VLAAMINGPOORT is een vervalsing). GENT, Universiteitsbibliotheek, ms. 2857

konden zijn. In zijn exemplaar van het werk van Philippe de l'Espinoy, *Recherches des antiquitez et noblesse de Flandre*, gedrukt te Douai in 1631 en 1632, maakte hij talrijke aantekeningen in de marges.³ Allicht deed hij dat wel meer in nog andere boeken van zijn bibliotheek. In het ex-libris identificeerde hij zichzelf als volgt: *Ex libris Jacobi-Antonii Kerchhof alias van der Kerchove Brugensis 1660*. (1660 is allicht het jaar waarin hij het verwierf.) Van dit werk had hij ook een zeer volledige naamindex opgemaakt. Hij bracht correcties aan, onder meer op basis van oorkonden die hij gezien had of zelf in bezit had. En zoals te verwachten voegde hij extra informatie toe op de plaatsen waar er (van de) Kerckhoves vermeld staan. Vaak kleefde hij zelfs een gedrukt koperetsje van het wapen (van de) Kerckhove erbij (iets wat hij ook deed in zijn eigen handschriften).

Welke andere boeken hij nog bezat, laat zich indirect raden. In zijn nawoord van 1674 in *Vergaderijnghe van Begravijnghe van Edelmans* stelt hij dat hij daarmee vele andere kerkelijke personen navolgde die *ande heraldicque, genealogicque en(de) diergelijcke materien diversche tomen en(de) boecken door den druck hebben laten uijtgaen ende int licht comen*. Hij verwijst hiermee allicht naar de in druk uitgegeven publicaties van bv. Sanderus (o.a. *Flandria Illustrata*, 1641-1644), Butkens (o.a. *Trophées de Brabant*, 1641), die ook heel wat genealogische informatie opnamen, of misschien ook het in 1674 in Frankrijk verschenen, puur genealogische werk van de augustijn Pierre de Guibours (1625-1694, beter gekend als Père Anselme de Saint-Marie), *Histoire généalogique de la maison royale de la France et des grands officiers de la couronne*.

In zijn eigen bibliotheek zullen de bovengenoemde werken vermoedelijk wel aanwezig geweest zijn. Na zijn overlijden werd zijn bibliotheek openbaar verkocht op 12 mei 1685 te Brugge op de Burg. Zij bracht iets meer dan 39 pond Vlaams op. Maar nog kort voor zijn overlijden kocht hij nog boeken: in de *rekeninghe purgatieve* op zijn staat van goed werden nog de aankoopkosten vergoed voor een niet nader genoemd boek dat hij zelf op een openbare verkoop had gekocht. In zijn staat van goed vinden we overigens ook nog een vereffening van de kosten voor *t' bijnden van een bouck gheenaemt Jurisprudencia Heroica*.

Hij voerde ook genealogische opdrachten uit tegen vergoeding. Zo vermeldt zijn staat van goed nog enkele uitstaande schulden daarover.⁴

Testament

In 1683 en 1684 maakte Jacob Antoon zijn testament op. Het brengt tal van gegevens aan het licht over zijn rechtstreekse voorouders, zijn familiewapen en zijn genealogische interesses en activiteiten.

In artikel 1 vermeldt hij zijn ouders en identificeert hij zich als *gheboortich van dese stadt Brugghe, priester, in mijnen tyt canoninck van Meessene, mitsgaders cappellaen binnen den choor van de collegiaele kercke van Onse Lieve Vrouwe binnen Brugghe*. In art. 2 stelt hij dat hij het op 29 september 1683 en *naervolghende daeghen* opmaakte. Maar in feite is er in totaal bijna een jaar overgegaan, want na een voorlopige afsluiting van 4 augustus 1684 (art. 36) is de finale dagtekening 1 september 1684. Net op tijd, want zes maanden later was zijn testament al aan uitvoering toe...

Hij drukte (art. 4) de wens uit begraven te worden in de Onze-Lieve-Vrouwekerk voor de sacristie in het graf van heer Joris van Vlamyncpoorte, waar heer Ghysebrecht Kerckhof met zijn echtgenote jonkvrouw Magdalena

3 Dit exemplaar werd ook geveild door veilinghuis Van de Wiele van Brugge, 3 oktober 2014, lot nr. 237. Het was in de 19de eeuw in bezit geweest van A. BONVARLET die alle annotaties die Kerchhof erin had aangebracht integraal publiceerde in zijn bijdrage 'Bribes héraldiques et généalogiques, I: le généalogiste Kerckhof et Ph. de l'Espinoy', in: *Bulletin du Comité Flamand de France*, VI (1872), p. 166-176.

4 Zie verder in onze volgende bijdrage *Het genealogisch bedrijf in de 17de eeuw* (opzoekingen voor derden).

van Vlamyncpoorte, die hij zijn vaders grootvader en grootmoeder noemt, begraven lagen. Maar omdat op de grafsteen geen plaats meer was om nog enig aandenken bij te kappen, gaf hij zijn verlangen te kennen (art. 5) dat er een marmeren steen boven de deur van de sacristie zou geplaatst worden, met zijn wapenschild en een *memorie* (grafschrift) en ook de wapens van zijn ouders, zijn paternele grootouders en van zijn paterneel-paternele overgrootouders. Daarvoor had hij een *billet ofte model* (een briefje met schets) bijgevoegd (niet bewaard).

Maar als (art. 6) de kerkmeesters, proost en het kapittel van de kerk de gedenksteen op hun kosten wilden laten maken, wat hij bij deze ook vroeg, dan schonk hij de kerk zijn kostbare koorkap van rood goudlaken met geborduurde zoom waarop het wapen van zijn betovergrootouders stond. Ingeval (art. 7) daarentegen dezen het niet geraadzaam zouden vinden het ornament boven de sacristiedeur op hun kosten te maken, dan moest dit door de *testamentarissen* (testamentaire uitvoerders) gebeuren en afgetrokken worden van de erfenis. De kerkfabriek zou dan een *aelmoesse* van vier pond groten Vlaams krijgen mits vier missen te lezen voor zijn zielenheil.

Voor de begrafenisdienst (art. 8) vroeg hij de hoogste dienst en met het meeste klokkengelui. De mis moest gezongen worden (art. 9) en met muziek van het orgel ofte *clavesin*. Hiervoor schonk hij 6 guldens aan het gewone koor en nog eens 6 aan de zangers. Maar die 12 guldens zouden vervallen indien de mis om een of andere reden niet zou kunnen gezongen worden (art. 10). De dienst moest gebeuren met 40 *flambeusen* (toortsen), voor de rest liet hij alles over aan zijn testamentarissen en erfgenamen, maar hij verbood wel het gebruik van een *plancquier* (houten verhoog) in het koor zoals sinds kort meer en meer gedaan werd, want zo schreef hij, dit komt alleen toe aan *chevaliers* (ridders) (art. 11).

Aan de dis van Onze-Lieve-Vrouw schonk hij twee pond groten (art. 12). Voor zijn zielenheil voorzag hij in heel wat missen (art. 13 - 27): 20 in de Onze-Lieve-Vrouwekerk, 10 in de Sint-Donaaskathedraal, 10 in de collegiale Sint-Salvatorskerk, telkens 10 missen in de Brugse parochiekerken van Sint-Walburga, Sint-Jacob, Sint-Gillis, Sint-Anna, Sint-Catharina, in de kerken van de paters predikheren, augustijnen, onze-lieve-vrouwbroeders, recollecten en discalsen en in de kerk van het begijnhof Ten Wijngaerde, in totaal dus 150 missen.

Nog afzonderlijke giften waren bestemd voor (art. 28) de kosterinnen van het begijnhof Ten Wijngaerde: elk 10 schellingen groten (mits één mis), (art. 29) voor het klooster van Sarepta: negen gulden (mits één gezongen mis), (art. 30) aan de overste van dat laatste klooster 20 schellingen groten (mits drie missen), (art. 31 en 32) aan de paters Carrion en Bastien (augustijnen) elk 20 schellingen groten (elk twee missen). Aan (art. 33) Joanna van Oyghem, weduwe van heer Jan de Keyser, schonk hij 40 ponden groten Vlaams, zijnde 34 pond 14 schellingen groten die zij nog tegoed had van geleend geld (dat in zijn handboek f° 52^v genoteerd stond en door haar ondertekend) en de rest te gebruiken om vijf missen te doen lezen.

In art. 34 schonk hij zijn kozijn Le Gillon, priester en zoon van de kerkgriffier een *boecxken met wapenen, in quarto, ghebonden in roodt leder, waer vanden titel Vergaderijnghe van Begravijnghe van Edelmans met 4 ofte 8 quartieren door J.A. Kerchhof 1654* (mits drie missen) (dit boekje werd hoger al vermeld).

In art. 35 schonk hij aan de oudste zoon van zijn neef Martinus Kerchhof,

De Onze-Lieve-Vrouwekerk (Antoon Sanderus, Flandria illustrata).

zoon van zijn broer meester Willem, *seker boeck in folio ghebonden in root leder, behelsende de genealogien van de familie KERCHOF ende BULTYNCK mijn vader ende moeder, waervan den titel is "Livre premier de la généalogie de la famille Kerchof et Bultijnck, pere et mere etc."*, samen met al dat daerin is (hij specificieert niet nader wat daaronder moet begrepen worden) en met een doos waerin ligghe *diversche preuven* (bewijsstukken) *van beede voorseyde familieen*. En ook schonk hij *den boom ofte genealogie vande familie Kerchof gheschildert op parckemin met alle de wapenen ghedresseert uijt de voorseyde ende andere preuven door den roy d'armes R. Dandelot tot Brussel bij hem onderteeckent in daten vichtiensten april XVJ^C vijfventseventich*.

In art. 36 schonk hij aan zijn neef François de Brouckere, oudste zoon van zijn zus Maria, weduwe van François de Brouckere een *boeck in folio, ghebonden in roodt leder, behelsende de genealogien van de familieen de BROUCKERE ende KERCHOF, zijn vader ende moeder, waervan den titel is "Genealogie de la famille de Brouckere et Kerchof"*, met al dat daerin licht (hij specificieert hier evenmin wat daaronder moet begrepen worden) en met een doos met bewijsstukken bij de genealogieën, en ook een stamboom van de familie De Brouckere, geschilderd op perkament en gebaseerd op de geschreven genealogie en vele andere bewijsstukken.

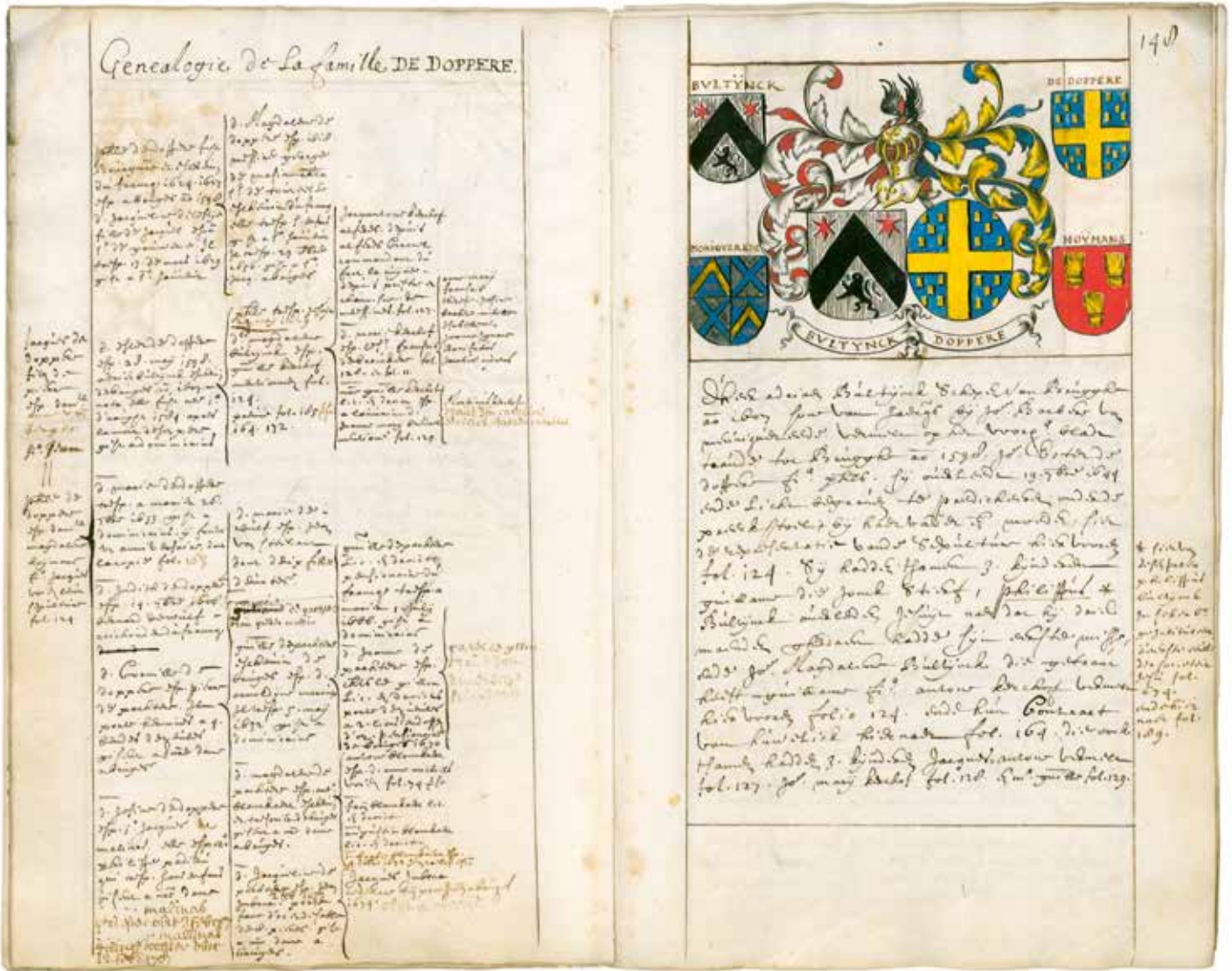
Hierna sloot hij een eerste maal zijn testament af met de volgende woorden, geschreven in een fijnere pen (of dezelfde pen maar met veel minder kracht): *Aldus ghedaen binnen Brugghe vierden dach van ougst xvj^C vierentachtentich*. [getekend] *Jacq Ant Kerchof*. De tekst en de handtekening zijn nogal beverig geschreven.

Het testament gaat hierna evenwel verder (art. 37) in het zelfde handschrift als het eerste deel, in een lichtjes kleinere letter, maar weer krachtig. De reden geeft hij meteen aan: hij legt uit dat zijn testament nog niet volledig was en dat hij de intentie had er nog enige artikelen aan toe te voegen, maar dat dit *ghedilayeert is* (uitgesteld) en dat hij enkel de al geschreven tekst op 4 augustus 1684 getekend had *in [omwille van] mijn groote siekten, twelcke d'oorsaecke is dat mijn handteecken hier vooren staende niet en is perfect*. Waarmee meteen de beverige schrijfstijl verklaard is. Hij benadrukt dat alle voorgaande artikelen nog steeds geldig zijn omdat *ick alsnu wederom wel te passe ben* en dat al wat erna volgt *bij forme van codicille sal declareren en(de) ordonneren*. Hij had dus een ziekte doorgemaakt die hem voor zijn leven had doen vrezzen, maar was er van hersteld.

Aan zijn petekind (art. 38) Anna Maria de Brouckere, oudste dochter van zijn zus schonk hij twee schilderijen: een afbeelding van een Maria met het kind Jezus staand op haar schoot en een ander van een zittende Maria die het kind Jezus ophoudt op haar schoot en waarvoor een H.-Franciscus knielt. Zij kreeg ook 50 guldens met last van 10 missen te laten lezen in één van de Brugse parochiekerken.

Voorts (art. 39) verzocht hij dat zijn zus en haar kinderen ervoor zouden zorgen dat aan Maria Catharina de Clercq, de weduwe van zijn neef Martinus Kerchof (zoon van zijn broer meester Willem) en wonend te Brussel, zijn portret zou bezorgd worden dat hij voor *hun eenich soonken* François Kerchof bestemde. Dit portret was geschilderd *ten tijde ick was alferes coronel en(de) commandant van het fort de Ruyte ligghe bij Waten, op de riviere tusschen Grevelijnghe en(de) St.-Omars*. Het gaat dus om een portret uit zijn jonge jaren (28 jaar oud of jonger). Zij moest het in bewaring houden tot haar zoontje de volwassen leeftijd zou bereikt hebben en de gift was ook op voorwaarde dat het na zijn overlijden telkens zou overgaan op zijn oudste erfgenaam (het kind overleed echter al voor 1694). Te dien einde verlangde hij ook dat, nadat de testamentarissen alles uitgevoerd zouden hebben, dit testament aan haar zou gegeven worden.

Aan de dienstmeid (art. 40) die op de dag van zijn overlijden in zijn huis zou wonen, bestemde hij boven het gewone loon, een som van drie pond groten Vlaams, die moesten aangewend worden tot het maken van een rouwkleed, mits zij dat kleed ook drie maanden of langer zou dragen en met last van twee missen voor zijn zielenheil te laten opdragen in één van de Brugse parochiekerken.

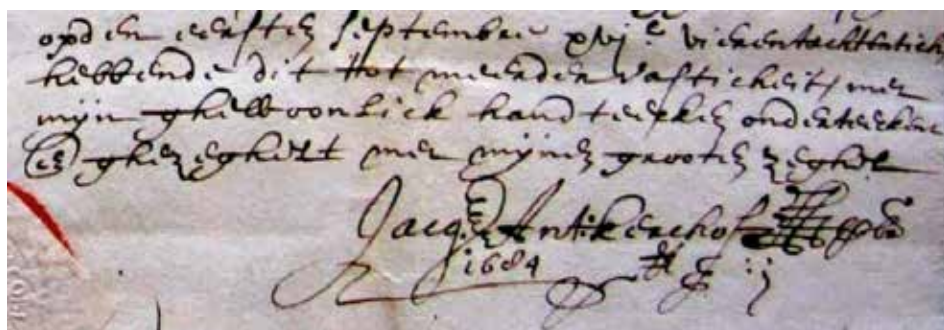

Verzameling Kerchof, bundel 16: het Livre second de la g n ologie de la famille Kerchof et Bultynck is een pronkstuk dat Jacob Antoon Kerchof bij testament doorgeeft binnen de familie.

Zegel van Jacob Anton Kerchhof op zijn testament, 1684.

BRUGGE, Rijksarchief, Archief Onze-Lieve-Vrouwekerk, oud archief, 1144

In het laatste artikel (art. 41) stelde hij zijn testamentair uitvoerders aan: jonker *Loijs van Nieuwenhove*, die cavalerieluitenant in dienst van de koning was geweest en tegenwoordig woonde ten huize van *jonker Christiaens* bij de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Hoewel de tekst niet expliciet is op dat punt was die *Christiaens* blijkbaar ook een tweede testamentair uitvoerder. In de volgende zin vroeg hij immers dat *sij, ofte emmers eenen van hemlieden beeden*, deze taak zouden aanvaarden en die met *eene discrete neersticheit te volbrijnghen en(de) vuijt te wercken*. Daartoe schonk hij aan de heer van Nieuwenhove zijn Franse editie van de *Legende der Heijlighen*, een boek staand in zijn bibliotheek, in folio in twee volumes door de auteurs *Ribadineyra* en *Rosweydu*, gedrukt te Douai in 1630. Tenslotte gaf hij volmacht aan zijn testamentuitvoerders. Hij besluit met: *Aldus ghedaen binnen deser stede van Brugghe voorseijt op den eersten septembre xvj^c vierentachtentich, hebbende dit tot meerden vasticheit met mijn ghewoonlick handteecken onderteekent en(de) ghezeghelt met mijnen grooten zeghel. [getekend] Jacq. Ant. Kerchhof 1684.*

Daaronder links had hij met zijn zegelstempel doorheen een stukje papier gekleefd op rode was een afdruk van zijn zegel gemaakt. De reliëfabbeelding toont een rond zegel met in het veld een engel die een schuin geplaatst wapenschild ophoudt: *drie schuingeplaatste tweelingsbalken met een schildhoofd beladen met een gaande leeuw*. Het randschrift in hoofdletters bevat de tekst: + S.R.D. IACOBI ANT. KERCHOF CANON. MEESENENSIS.

Daarna volgt nog een korte tekst van de proost en het kapittel van de collegiale Onze-Lieve-Vrouwekerk van Brugge die verklaren het testament van de overleden *heer en meester Jacob Antoon Kerchhof*, priester en kapelaan van hun kerk ontvangen en gelezen te hebben. Zij keurden alle artikelen goed behalve dat de betaling van de gewone rechten en de uitvoering van alle punten van het testament volbracht zouden zijn binnen het jaar. Ondertekend op 3 april 1685 door secretaris P.B. van Cortbemde.

Staat van goed

Na zijn overlijden werd door zijn zus *Maria*, weduwe van *Frans de Brouckere*, een staat van goed opgemaakt (afgesloten 16 augustus 1685). Zij maakte hierbij gebruik van een *handtboeck* (notitieboek) van de overledene.

Onder de onroerende bezittingen vinden we:

- een huis te Brugge staande aan de *Vlamingbrug* aan de westzijde van de straat bij het *schuttershof vanden Jonghen Boghe* (dus in de huidige *Sint-Jorisstraat* aan de westkant) dat hij op 13 november 1671 gekocht had van *Helena Pruyssenaere*, weduwe van *Maerten Gailliaert* (voor de 2/3de) en van *Franchois Halewijn* en zijn echtgenote *Catherine Gailliaert* (voor 1/3de). Dit huis was verpacht voor 22 pond groten per jaar;
- nog een huis te Brugge staande *ten voorhoofde* van de *Vlamingbrug*, naast het voorgaande aan de zuidzijde ervan, gekocht op 2 maart 1682 en verpacht voor 6 pond groten per jaar;
- nog een huis en *heester* (een tuin) te Brugge in de *'s heer Jan Boonestraat* (de *Jan Boninstraat*, dus in de buurt van de voorgaande twee huizen)

aan de noordzijde, gekocht op 12 juni 1680, verpacht voor 6 pond groten per jaar. De heester was door Jacob Antoon zelf gebruikt geweest.

Verder had hij nog tal van inkomsten uit renten en landspachten in de parochies Vlissegem, Ettelgem, Westkapelle, Dudzele, Lapscheure, Oudenburg, Roxem, Varsenare en Jabbeke, en uit *cappelrien* die hij gesticht had in diverse kloosters en kerken van Brugge, Varsenare of het Sint-Janshospitaal te Oudenburg.

Op 17 april 1685 waren zijn meubelen, klederen en lijnwaad openbaar verkocht geweest. Dit had 129 Lb 14 s. 7 gr. opgebracht. Een arbeider had er twee dagen werk mee om zijn huis leeg te maken en zijn boeken te voeren naar de Burg.

Aan contant geld werd in zijn woning aangetroffen in pattacons, schellingen groten, driestuiverstukken en een gouden pistolet, voor een totaal van 78 Lb 18 s. 4 gr. Uit de staat blijkt ook dat hij een *dienstmaerte* in dienst had gehad en dat na zijn overlijden zijn nicht Anne Marie de Brouckere, oudste dochter van zijn zus zijn woning verder had onderhouden.

Hij was zijn laatste levensjaar wellicht ziek te bed geweest: we vinden allerlei kosten van medicijnen en betalingen aan een dokter, maar ook aan een meester chirurgijn voor elf maanden scheren ... Toch was hij nog kort te voren actief geweest, want we vinden nog de onbetaalde rekening voor het *schilderen van eenighe wapens* en het maken van een scribant, en voor een nog niet betaald boek dat hij gekocht had.

Hierna blijkt dat de kerkmeesters nog niet waren ingegaan op het voorstel in zijn testament om voor hem een gedenksteen te maken boven de deur van de sacristie in ruil voor zijn koorkap van rood goudlaken:

- *voorts heeft de rendante te kennen datter is eene schoone choorcappe van schoon, roodt goudtlaecken, nemaer alsoo hij de selve articlo 6 van sijn testament heeft gelegateert ande kercke van O.L.Vrauwe en cas d'heeren kerckmeesters met communicatie vande heeren proost ende capitel de voorseyde kercke begheerden te maecken boven de deure van de sacristie eene memorie van het overlijden vanden overleden met sijne wapenen, ende de gonne van sijne voorouders, als articlo 5 ende 6 staet gedeclareert ende in cas sij sulcx niet geradich en vijnden te doene, soo moet ten coste van dit sterfhuijs gestelt worden een marber steen inder manieren als verclaert staet articlo 5, ende voorts moet men gheven in sulcken gheval ande fabrique vier ponden groten als gedisponeert staet articlo 7 van 't selve testament - blijvende al 't selve alhier ter memorie.*

In de *rekenynghe purgatieve* van 9 augustus 1686, dus precies een jaar later, verklaarde de rendante Maria Kerchof over⁵:

- de koffer met papieren: er is nog niets over beslist: *alsnoch gemeene ende in wesen*;
- de zaak De Doppere: dat *sij gheen voorder bescheet 't sijdert daer over en heeft becommen* maar begrepen heeft van een zekere Jacob Inbona dat *alles, soo hij ghelooft, soude gheëffent wesen*;
- de zaak Clou: dat *heer Henricus de Melgar seght daer over voor alsnoch niet ontfaen thebben*;
- de zaak Billet: dat dit is *alsnoch duyster ende onseker*;
- de koorkap van rood goudlaken: *is alsnoch in wesen ende rust onder de rendante, de welcke mits de non resolutie van die van de kercke van Onse Lieve Vrouwe op de propositie bij den overleden ten VJ-en article van sijnen testamente ghedaen, alsnoch te houden doet voor ghemeene goet.*

In dat jaar was er dus in al deze zaken nauwelijks beweging geweest. De zaak van de gedenksteen boven de sacristiedeur is in elk geval ook later nooit doorgegaan, aangezien geen enkele grafschriftenverzameling van Brugse kerken uit de 18de eeuw er melding van maakt.

5 Voor wat voorafging in de staat van goed over die koffer en de zaken *De Doppere*, *Clou* en *Billet*, zie in onze volgende bijdrage *Het genealogisch bedrijf in de 17de eeuw* (opzoekingen voor derden).

